

ปฏิรูปสังคมไทย ให้ประชาชนเป็นใหญ่ ในแผ่นดิน

เสนอนโยบายโดย

เลี้ยวซ้าย

พรรค

แนวร่วมภาคประชาชน

ตึกปณ 2049 ปณฝ จุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ 10332

pcpthai@g.com

<http://www.pcpthai.org/>

พรรคแนวร่วมภาคประชาชน มองว่าการปฏิรูปสังคมไทยควรกระทำไปเพื่อขยายพื้นที่ประชาธิปไตยและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นกระบวนการนี้ต้องพยายามเปลี่ยนดุลอำนาจในสังคม โดยลดอำนาจข้าราชการ ทหาร อภิสิทธิ์ชนและนายทุน และเพิ่มอำนาจของกรรมาชีพ เกษตรกรรายย่อย และคนที่ถูกกดขี่ในสังคม

เมื่อเราก่อตั้งพรรคครั้งแรกในปี๒๕๔๘ เรามีนโยบายคร่าวๆ 8 ข้อดังนี้

1. คัดค้านนโยบายเสรีนิยมของกลุ่มทุนและกลไกตลาด เช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยออกนอกระบบ และสัญญาการค้าเสรี
2. คัดค้านจักรวรรดินิยม และการทำสงคราม เช่น สงครามอิรัก
3. คัดค้านการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบของอำนาจรัฐ เช่น ในกรณีสามจังหวัดภาคใต้ หรือสงครามยาเสพติด
4. ไม่สนับสนุนแนวชาตินิยมไทย ที่นำไปสู่ความรุนแรงแตกแยก และไม่สนับสนุนชนชั้นปกครองไทยที่กดขี่เอาเปรียบประชาชน
5. ยืนอยู่เคียงข้างและสนับสนุนสิทธิของผู้ด้อยโอกาส และผู้ถูกกดขี่ขูดรีดทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นกรรมาชีพ เกษตรกรรายย่อยหรือชาวประมงพื้นบ้าน คนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่างๆ กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน แรงงานข้ามพรมแดน ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้ใช้ยาเสพติด ผู้ให้บริการทางเพศ ฯลฯ
6. ส่งเสริมเสรีภาพ ประชาธิปไตย สันติภาพ สิทธิมนุษยชนที่เป็นธรรม เช่น การทำแท้ง การปกป้องสิ่งแวดล้อม และเสรีภาพด้านศาสนา โดยเน้นชุมชนและคนชั้นล่างเป็นหลัก
7. ยกเลิกภาษีมูลค่าเพิ่ม และสนับสนุนการเก็บภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ภาษีรายได้ และภาษีที่ดิน ในอัตราก้าวหน้า โดยเก็บจากคนรวยและกลุ่มทุน เพื่อสร้างระบบสวัสดิการอย่างถ้วนหน้าให้กับพลเมือง เพื่อส่งเสริมสังคมที่เท่าเทียมกัน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
8. ส่งเสริมการปฏิรูปที่ดิน ที่อยู่อาศัย และระบบสหกรณ์ที่เป็นธรรม ส่งเสริมการปกป้องวิถีชีวิตสำหรับเกษตรกรรายย่อยและชาวประมงพื้นบ้าน สนับสนุนค่าจ้างที่เป็นธรรม สนับสนุนการจัดตั้งสหภาพแรงงานทุกสาขาวิชาชีพ รวมทั้งลูกจ้างของรัฐ และการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนที่เป็นอิสระจากรัฐ สนับสนุนสากลนิยมและโลกาภิวัตน์ภาคประชาชนทั่วโลกเพื่อคัดค้านโลกาภิวัตน์ของกลุ่มทุนข้ามชาติ

บัดนี้ท่ามกลางวิกฤตการเมืองไทยและกระแสปฏิรูปของภาคประชาชน เราขอขยายนโยบายพรรคและลงรายละเอียดใน 11 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทยต้องเป็นรัฐสวัสดิการ

พรรคแนวร่วมภาคประชาชน เสนอว่าหัวใจของการปฏิรูปสังคมและการเมืองในยุคนี้ต้องเป็นการสร้างรัฐสวัสดิการ และการเก็บภาษีก้าวหน้า

ในยุคปัจจุบัน ไม่มีประเทศไหนที่ไม่มีสวัสดิการสำหรับคนจนบางคนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่แล้วระบบสวัสดิการที่พบในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย มีลักษณะที่ไม่ครอบคลุม แยกส่วน และไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนได้ เรียกว่าเป็น “สวัสดิการรัฐ”

แต่รัฐสวัสดิการ (Welfare State) เป็นระบบสวัสดิการรูปแบบที่พัฒนาไปถึงระดับสูงสุดสำหรับระบบทุนนิยม และถูกสร้างขึ้นภายใต้แนวคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democrat) รัฐสวัสดิการมีลักษณะพิเศษคือ

- (ก) เป็นระบบครบวงจรที่ดูแลพลเมือง “จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
- (ข) เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า คือพลเมืองทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับ ไม่เจาะจงว่าต้องเป็นคนจนสุดเท่านั้น
- (ค) เป็นระบบสวัสดิการเดียวสำหรับพลเมืองทุกคนที่อาศัยรัฐเป็นผู้บริหาร ไม่ใช่ว่ามีหลายระบบซ้ำซ้อนกัน
- (ง) เป็นระบบสวัสดิการที่อาศัยงบประมาณจากการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า คือคนรวยจ่ายมาก คนจนจ่ายน้อย

รัฐสวัสดิการเป็นระบบครบวงจรและถ้วนหน้า ดังนั้นจะมียอดงบประมาณสำคัญๆ ดังนี้

1. **สวัสดิการในรูปแบบเงิน** คือสวัสดิการที่ประชาชนสามารถเบิกจากรัฐในกรณี ลาป่วย บำเหน็จบำนาญเกษียณ สวัสดิการว่างงาน สวัสดิการลาคลอด สวัสดิการเลี้ยงดูบุตร และสวัสดิการเพิ่มรายได้สำหรับคนที่มีรายได้ต่ำแต่มีงานทำ ฯลฯ
2. **ระบบรักษาพยาบาลและยาฟรี** ที่ไม่ต้องจ่ายล่วงหน้า ซึ่งรวมถึงสถานดูแลคนชรา และโรงพยาบาลโรคจิตด้วย
3. **ระบบการศึกษาฟรี** จากอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัยพร้อมทุนศึกษาแบบ “ให้เลย” เพื่อไม่ให้การศึกษาเป็นภาระกับครอบครัว
4. **ความมั่นคงและมาตรฐานในการมีที่อยู่อาศัย** ที่สร้างโดยรัฐในราคาถูกแต่มีคุณภาพ ซึ่งจัดให้ประชาชนเช่า
5. **ความมั่นคงในการทำงาน** โดยห้ามการจ้างงานแบบรับเหมาช่วงชั่วคราวที่นายทุนใช้ในปัจจุบัน ลูกจ้างทุกคนต้องมีตำแหน่งถาวรพร้อมสวัสดิการและสิทธิเต็มรูปแบบตั้งแต่เริ่มทำงาน และต้องมีกฎหมายปกป้องไม่ให้นายจ้างเลิกจ้างคนงานได้ง่ายๆ
6. **มาตรการเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน** เช่นระบบการคมนาคมขนส่งมวลชนในราคาถูกที่รัฐอุดหนุนซึ่งช่วยเสริมประสิทธิภาพในการเดินทาง การสนับสนุนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมต่างๆ โดยรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้ และนอกจากนี้อาจมีสื่อมวลชนแบบวิทยุหรือโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ แต่ควบคุมโดยภาคประชาชน ที่ไม่มุ่งหากำไรอีกด้วย คนพิการต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเพื่อให้สามารถมีบทบาทเต็มที่ในสังคม
7. **ระบบนักสังคมสงเคราะห์** ที่ให้คำแนะนำกับผู้มีปัญหา โกล่เกลี่ยข้อพิพาทในครอบครัว และช่วยคนจนเข้าถึงบริการต่างๆ
8. **รักษามาตรฐานความเป็นอยู่ของทุกคน** ที่พักอยู่ในประเทศ ดังนั้นสวัสดิการต่างๆ สามารถใช้ได้โดยคนต่างชาตินี้ที่มาจากชั่วคราว ศึกษา หรือทำงานในประเทศได้ ในกรณีแรงงานที่มาจากต่างประเทศ สิทธิในสวัสดิการดังกล่าวไม่เป็นภาระเลยเพราะเขาเข้ามาทำงานสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจ และจ่ายภาษีอีกด้วย

นอกจากนี้รัฐสวัสดิการมีเป้าหมายชัดเจนสองเป้าหมายคือ

1. **เน้นผลในการสร้างความเท่าเทียม (Equality of Outcome)** แทนการ “ให้โอกาสเท่าเทียม” (Equality of Opportunity) เพราะการ “ให้โอกาส” บ่อยครั้งไม่ได้สร้างความเท่าเทียมจริง เนื่องจากพลเมืองมีจุดเริ่มต้นที่ต่างกัน เช่นเด็กต่างจังหวัดเข้ามหาวิทยาลัยปิดยากกว่าเด็กกรุงเทพฯ และพอเรียนก็อาจตามไม่ทันอีก เพราะ

2. **เป้าหมายในการสร้างรัฐสวัสดิการคือการเพิ่มเสรีภาพในสังคม** โดยเฉพาะเสรีภาพในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่ปราศจากความกลัว เช่นความกลัวว่าการเจ็บป่วยจะนำไปสู่ความยากจน หรือความกลัวว่าจะไม่มีงานทำแล้วจะเลี้ยงครอบครัวไม่ได้ ผู้ที่ออกแบบรัฐสวัสดิการมองว่าเสรีภาพสูงสุดที่จะเกิดขึ้นคือเสรีภาพที่จะมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความจริงที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีรัฐสวัสดิการ คือมีการขยายเสรีภาพดังกล่าวอย่างแท้จริง เช่นมีการกำจัดความกลัวในความมั่นคงของชีวิต ทำให้พลเมืองมองว่าเราไม่ด้อยกว่าผู้อื่นเป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ประชาชนในรัฐสวัสดิการมักหวงแหนระบบนี้อย่างถึงที่สุด ยิ่งกว่านั้นถ้าเราสำรวจระบบการปกครองทั่วโลก เราจะพบว่าระบบที่มีสวัสดิการดีที่สุดมักมีประชาธิปไตยสูงสุด และระบบที่มีสวัสดิการแย่ที่สุดมักต้องใช้เผด็จการในการกดขี่ประชาชนแนวเสรีนิยมมักอ้างตลอดว่ารัฐสวัสดิการจำกัดเสรีภาพ ซึ่งอาจจริงถ้ามองจากจุดยืนคนส่วนน้อยที่เป็นอภิสิทธิ์ชนและรำรวยจากการทำงานของคนอื่น แต่สำหรับคนส่วนใหญ่มันตรงกันข้าม

สวัสดิการทั้งหมดที่ประชาชนผู้ทำงานได้จากรัฐสวัสดิการ ไม่ใช่การกุศล หรือสิ่งที่คนรวย ผู้อุปถัมภ์ หรือกลุ่มทุน “ให้” กับคนจนแต่อย่างใด เพราะมูลค่าที่ผลิตขึ้นในโลกมาจากการทำงานของมนุษย์เพื่อตัดแปลงทรัพยากรธรรมชาติ สวัสดิการถือว่าเป็น “ค่าแรงแบบสังคมที่ประชาชนร่วมกันบริโภค” (Collectively Consumed Social Wage) ซึ่งแปลว่าการเรียกร้องรัฐสวัสดิการเป็นเพียงการเรียกคืนมูลค่าที่ควรจะเป็นของประชาชนอยู่แล้วตั้งแต่แรก ไม่ใช่การปล้นทรัพย์สินหรือเงินทองจากผู้อื่นแต่อย่างใด

ระบบภาษี

เราไม่สามารถถ่วงถ่วงถึงรัฐสวัสดิการได้ตามลำพัง เพราะหลายคนกังวลว่าจะนำเงินมาจากไหน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องพิจารณาภาษีด้วย รัฐสวัสดิการต้องอาศัย**ระบบการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า**โดยตรงซึ่งเก็บจากรายได้ กำไร มรดก และทรัพย์สิน(รวมถึงที่ดิน) โดยมีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ (Wealth Distribution) เพราะเก็บจากคนรวยในอัตรารสูง และนอกจากนี้เป็นแหล่งทุนสำหรับงบประมาณของรัฐสวัสดิการด้วย (Welfare Income Generation)

โดยทั่วไปแล้วสำนักความคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberal) และสำนักความคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democrat) จะมีมุมมองต่อภาษีต่างกัน จุดเริ่มต้นคือมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของรัฐ และบทบาทของธุรกิจเอกชน

ฝ่ายเสรีนิยมมองว่ารัฐควรมีบทบาทน้อยและไม่ควรสร้างภาระให้เอกชนจากการเก็บภาษี สำนักนี้มองว่านักธุรกิจและคนรวยเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเขาควรมีแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจ ดังนั้นควรมีโอกาสแสวงหากำไรหรือรายได้สูงสุดโดยไม่มีการจำกัด ถ้าจะเก็บภาษีก็ควรลดภาระให้กับคนรวยและเพิ่มภาระให้คนจนแทน สำนักเสรีนิยมจึงสนับสนุนการเก็บภาษี “ล้ำหลัง” (Regressive Taxation) ในรูปแบบ “ภาษีทางอ้อม” (Indirect Taxation) ซึ่งเป็นภาษีที่

ถ้าดูผิวเผินเราอาจคิดว่าภาษีทางอ้อมเป็นภาษีที่คนรวยจ่ายมาก เพราะคนรวยซื้อของมากกว่าคนจน แต่ในความเป็นจริง เมื่อตรวจสอบดูว่าคนจนกับคนรวยจ่ายภาษีทางอ้อมเป็นสัดส่วนเท่าไรของรายได้และทรัพย์สิน จะพบว่าคนจนจ่ายมากกว่าคนรวย การเก็บภาษีจากคนจนไม่ใช่สิ่งใหม่ ในยุคก่อนทุนนิยมมีการเก็บส่วยจากไพร่และบังคับให้ทำงานโดยไม่มีค่าตอบแทน และทุกวันนี้รัฐไทยยังเก็บภาษีส่วนใหญ่จากภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีทางอ้อมอื่นๆ ในรูปแบบ “ทำนาบนสันหลังคนจน”

ระบบการเก็บภาษีรูปแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย เป็นระบบภาษีที่เก็บในลักษณะ “ก้าวหน้า” (Progressive Taxation) ภาษีก้าวหน้าเป็นภาษีที่เก็บโดยตรง (Direct Taxation) จากคนรวยและบริษัท ในอัตราสูงโดยที่คนจนจ่ายน้อยหรือไม่จ่ายเลย บางครั้งมีการเก็บจากคนรวยในอัตราสูงเป็นพิเศษ (Super Tax) เพราะระบบภาษีแบบนี้มีสองวัตถุประสงค์คือการหาเงินเข้าคลังเพื่อเป็นงบประมาณรัฐสวัสดิการ และเพื่อลดระดับความเหลื่อมล้ำภายใต้แนวคิดที่ว่าไม่ควรมีใครรวยเกินไปหรือจนเกินไปในสังคม ตัวอย่างภาษีทางตรงคือภาษีรายได้ ภาษีจากการขายหุ้น ภาษีมรดก ภาษีจากกำไรบริษัท ภาษีทรัพย์สินและภาษีที่ดิน เป็นต้น

แต่การเก็บภาษีทางตรงแบบก้าวหน้าเป็นส่วนน้อยของภาษีทั้งหมดที่รัฐไทยเก็บ เพราะประมาณ 66% ของรายได้ภาษีของรัฐไทยมาจากภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) และภาษีทางอ้อมอื่นๆ เช่น โภคภัณฑ์ภายใน (รวมภาษีสุราหรือบุหรี่ ฯลฯ)¹ ซึ่งถือได้ว่าเป็น “ภาษีทางอ้อมแบบถ่วงน้ำหนัก” (Indirect Regressive Taxation) นโยบายภาษีแบบนี้มีเจตนาของรัฐบาลไทยสะท้อนผลประโยชน์ของชนชั้นนำมาตลอด และทุกวันนี้นักวิชาการอย่าง อัมมาร์ สยามวาลา ก็สนับสนุนภาษีรูปแบบนี้ เช่นในกรณีที่มีการพูดกันว่าโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคขาดเงินงบประมาณ อัมมาร์ เสนอว่าควรเพิ่มการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยไม่พูดถึงการขึ้นภาษีที่เก็บจากคนรวย²

จะเห็นได้ว่าถ้าจะลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในสังคมไทย และระดมรายได้ในการสร้างรัฐสวัสดิการ ต้องมีการปฏิรูประบบภาษีไทย เพื่อเน้นภาษีทางอ้อมในอัตราก้าวหน้า ในขณะที่เดียวกันควรมีการยกเลิกภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีทางอ้อมอื่นๆ ที่เป็นภาระกับคนจนจริงๆ แล้วถ้าเทียบประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์หรือเกาหลีใต้ จะเห็นว่าไทยมีการเก็บภาษีก้าวหน้าทางตรงน้อย และโดยส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลไทยไม่ค่อยนิยมการเก็บภาษีเพื่อบริการประชาชน แต่จะเน้นการเก็บค่าบริการหรือการใช้งบประมาณที่ลูกจ้างต้องจ่ายเงินสมทบมากกว่า ดังนั้นเราสรุปได้ว่าถ้ามีการปฏิรูปภาษีจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้สำหรับการสร้างรัฐสวัสดิการในประเทศไทย

¹ สำนักงบประมาณสำนักนายกรัฐมนตรี(๒๕๔๘) “เอกสารงบประมาณฉบับที่2 งบประมาณรายรับประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๙” ที่เฉลิมพิจำกัด กทมฯ

² Bangkok Post 31/01/06

2. การปฏิรูประบบการศึกษา

นอกจากประเด็นการสร้างสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงการศึกษาด้วยรัฐสวัสดิการแล้ว เราต้องปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ และสร้างสรรค์ ซึ่งแปลว่าเราต้องนำมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเข้ามาอยู่ในระบบรัฐ แทนที่จะออกนอกระบบ แต่ในรูปแบบใหม่คือ

- ควรส่งเสริมระบบการศึกษาแบบ Montessori ที่มองว่าเด็กควรเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้ใหญ่ช่วย และการเรียนการสอนควรเป็นเรื่องการสำรวจในบรรยากาศความสนุกและความตื่นตัว ควรยกเลิกระบบการสอบคัดออกคือ ระบบแอดมิสชัน (Admission) สำหรับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ต้องยกเลิกวัฒนธรรมที่คั่ง การสอบและเน้นการท่องจำเพื่อตอบข้อสอบ เพราะเป็นการประเมินให้สอบตก คิดเองไม่เป็น แทนที่จะพัฒนาสร้างมนุษย์ในความหลากหลายและความสร้างสรรค์
- ห้องเรียนจะต้องมีผู้เรียนเหมาะสม ไม่ควรมีจำนวนผู้เรียนมากอย่างในปัจจุบัน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนมากขึ้นแทนการนั่งฟังและจด ต้องเน้นการคิด การตั้งคำถาม การค้นคว้า และการยอมรับหลายแนวความคิด ซึ่งแปลว่าต้องจ้างผู้สอนมากขึ้น และเพิ่มอุปกรณ์การเรียนและหนังสือ
- ควรส่งเสริมการศึกษาทางเลือก การศึกษาที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เปิดสอนภาษาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเคารพในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา

3. สังคมที่เป็นธรรมต้องขยายกรรมสิทธิ์ส่วนรวมสาธารณะ

ต้องมีการสนับสนุนการถือครองกรรมสิทธิ์แบบส่วนรวม แทนการเน้นการถือครองแบบปัจเจก เช่น กรณีทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ ทะเล คลื่นวิทยุโทรทัศน์ จะต้องส่งเสริมให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสาธารณชน ถือครองโดยคนในชุมชนเพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกันและปกป้องเพื่อประโยชน์ของสังคม เช่น ป่าชุมชน ไม่ให้เอกชนเข้ามาถือครองเพื่อเก็งกำไร ควรมีการส่งเสริมระบบสหกรณ์ด้วย สาธารณูปโภค ควรเป็นทรัพย์สินส่วนรวม ต้องยกเลิกการขายให้เอกชน

การปฏิรูปที่ดิน ที่ดินที่เป็นของเอกชนในขณะนี้จะต้องคืนให้แก่รัฐ เพื่อให้มีการแบ่งสรรกันใหม่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เพื่อนำไปใช้ในการผลิตอย่างแท้จริง รวมทั้งการจัดเก็บภาษีที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการถือครอง ซึ่งรวมอยู่ในข้อเสนอเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ

4. ประชาธิปไตยแท้ต้องมีการบริหารสังคมรูปแบบใหม่

ทรัพยากรสาธารณะ ไม่ควรอยู่ภายใต้อำนาจข้าราชการและรัฐบาลเท่านั้นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ต้องมีการสร้างรูปแบบการบริหารสถาบันสาธารณะแบบใหม่ที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อครอบคลุม รัฐวิสาหกิจ โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และตำรวจ ฯลฯ

- การบริหารราชการแผ่นดินควรลดให้มีเพียง 2 ส่วนคือ การปกครองส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองควรมาจากการเลือกตั้ง ควรยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาคที่เป็นเครื่องมือของส่วนกลาง เพื่อกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน
- **ควรนำระบบบริหาร “สามส่วน”** เข้ามาใช้ในองค์กรสาธารณะ ประกอบด้วย (1)คนจากรัฐบาลส่วนกลางที่มาจาก การเลือกตั้ง (2)คนที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนที่เกี่ยวข้องที่ได้รับผลได้ผลเสีย และ(3)คนที่เป็นตัวแทนผู้ทำงานในองค์กรเหล่านั้น โดยเฉพาะผู้แทนของสหภาพแรงงาน โดยที่ทั้งสามส่วนมีผู้แทนเท่ากัน
- ต้องมีการเพิ่มอำนาจให้แก่ชุมชนในการตัดสินใจในเรื่องทรัพยากร โครงการของรัฐ เช่น เชื้อเพลิง ไฟฟ้า ท่อ ก๊าซ ถนน ฯลฯ โดยใช้ระบบไตรภาคีดังกล่าว ควรเพิ่มอำนาจให้ชุมชนในการรักษาความปลอดภัยด้วย คือในการควบคุมกำกับการทำงานของตำรวจ

โดยรวมแล้ว การบริหารสังคมต้องถือหลักว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในทุกองค์กรและสถาบันสาธารณะต้องมาจากการเลือกตั้ง

5. เราต้องปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และตำรวจ/ทหาร

ปัจจุบันนี้สังคมไทยขาดความยุติธรรม และขาดสันติภาพ การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในสังคมแยกออกไม่ได้จากปัญหาความเหลื่อมล้ำและปัญหาความยากจน นอกจากนี้เกี่ยวข้องกับภาระหนี้กรรมสิทธิ์บุคคลมากเกินไป โดยเฉพาะการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมจากการที่คนส่วนน้อยครอบครองปัจจัยการผลิต เราควรมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ตำรวจ และทหาร ในลักษณะองค์รวม ซึ่งโยงไปถึงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และการสร้างมาตรฐานวิถีชีวิตด้วยรัฐสวัสดิการอีกด้วย

การปฏิรูปตำรวจ

- การบริหารราชการแผ่นดินควรลดให้มีเพียง 2 ส่วนคือ การปกครองส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองควรมาจากการเลือกตั้ง ควรยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาคที่เป็นเครื่องมือของส่วนกลาง
- ควรนำระบบบริหาร “ไตรภาคี” เข้ามาใช้ในการบริหารและควบคุมตำรวจ ศาล และคุก ซึ่งกรรมการไตรภาคีดังกล่าวควรประกอบด้วย 1.คนจากรัฐบาลส่วนกลางที่มาจาก การเลือกตั้ง 2.คนที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับผลได้ผลเสีย รวมถึงนักสหภาพแรงงาน หรือผู้แทนขบวนการเคลื่อนไหวภาคเกษตร และ 3.ผู้แทนของผู้ที่ทำงานในองค์กรเหล่านั้น ดังนั้นตำรวจชั้นผู้น้อยควรมีสหภาพแรงงาน
- ตำรวจไม่ควรถืออาวุธ ควรทำหน้าที่หลักในการเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนเพื่อสร้างความปลอดภัยแทนการปราบปราม ทุกวันนี้ชุมชนเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยมากกว่าตำรวจอยู่แล้ว
- คดีไหนที่มีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่รัฐทรนคนผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้สารภาพหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ต้องยกฟ้องทันที และต้องนำเจ้าหน้าที่มาลงโทษ ทั้งนี้เพราะเป็นปัญหาร้ายแรงในปัจจุบัน

- ตำรวจไม่ควรมีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองเพื่อไม่ให้กลิ่นแก๊สฟุ้งงที่เดินทางเข้ามาในประเทศเรา และควรยกเลิกตำรวจตระเวนชายแดนเพราะหน่วยงานนี้มีประวัติในการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในเหตุการณ์ ๖ ตุลา
- ตำรวจและทหารไม่ควรมีสิทธิตั้งด่านตรวจคนบนท้องถนน ถ้าจะค้นบ้าน รถ หรือขอตรวจบัตร ต้องมีมูลเหตุชัดเจนว่าผู้ถูกสอบสวนแต่ละคนอาจจะทำความผิด
- ปัญหาจราจรต้องแก้ที่ระบบคมนาคมขนส่งมวลชน ไม่ใช่โยนภาระให้ตำรวจชั้นผู้น้อยต้องยืนข้างถนนเสี่ยงภัยต่อสุขภาพ
- การดับเพลิงควรโอนไปเป็นหน่วยงานพลเรือนซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยปกครองท้องถิ่น แต่ควรได้งบประมาณจากส่วนกลางเพื่อให้ท้องถิ่นยากจนมีการพัฒนา

การปฏิรูปกฎหมาย

- ควรยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการตั้งสหภาพแรงงานและการนัดหยุดงาน เพื่อลดบทบาทของตำรวจในการเข้าข้างนายจ้างในกรณีข้อพิพาทแรงงาน
- ต้องยกเลิกกฎหมายห้ามค้าประเวณี เพื่อไม่ให้ตำรวจรังแกผู้ให้บริการทางเพศ
- ต้องมีการเพิ่มอำนาจให้แก่ชุมชนในการตัดสินใจในเรื่องทรัพยากร หรือโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ เช่น เชื้อเพลิงไฟฟ้า ท่อก๊าซ ถนน ฯลฯ โดยใช้ระบบไตรภาคีที่กล่าวถึงไปแล้ว รัฐบาลส่วนกลางไม่ควรมีสิทธิใช้ตำรวจในการบังคับใช้นโยบายโครงการขนาดใหญ่ เช่น ท่อก๊าซ หรือเชื้อเพลิง
- การใช้ยาเสพติด ควรเน้นนโยบายลดความเสี่ยงต่างๆ ให้แก่ผู้ขายยาเสพติด เช่น ให้ข้อมูลที่โปร่งใสต่อผู้ขายยาเสพติดเพื่อให้หลีกเลี่ยงยาอันตราย ต้องแจกเข็มฉีดยาสะอาดฟรี ยกเลิกบทลงโทษผู้ขายยา เพื่อป้องกันการแอบซ่อนและลดราคาขายในท้องตลาด ซึ่งก่อให้เกิดการเสี่ยงอันตรายยิ่งขึ้น ต้องมีการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์อย่างทั่วถึง ควรมีการทำความเข้าใจว่าการติดยามีหลายมิติ ไม่ใช่แค่มีติเคมี และควรมีการเปรียบเทียบภัยจากการใช้ยาชนิดต่างๆ เช่น สุรา บุหรี่ กาแฟ ยาสูบ กัญชา เฮโรอีน ฯลฯ ด้วยหลักการวิทยาศาสตร์
- ต้องมีการยกเลิกกฎหมายจากยุคเผด็จการ หรือคำประกาศฉุกเฉินต่างๆ ทุกฉบับ
- ต้องถอนทหารและตำรวจออกจากสามจังหวัดชายแดน เพื่อยุติสงครามและลดความรุนแรง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการแก้ปัญหาด้วยการเมืองสันติ

ปฏิรูประบบยุติธรรม

- ควรมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้ามาควบคุมตามหลักการประชาธิปไตย ควรลดอำนาจของผู้พิพากษา ตุลาการ และเพิ่มอำนาจให้ประชาชนเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยให้

- พลเมืองควรมีสิทธิวิจารณ์ศาลได้ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบของประชาชน
- สำหรับคดีย่อยๆ เช่นลักขโมยฯลฯ ไม่ควรมีการจำคุก ควรใช้นักสังคมสงเคราะห์ในการชี้แนะให้ผู้ผิดสามารถปรับตัวผ่านงานสาธารณะ แต่ที่สำคัญ เราต้องแก้ปัญหาอาชญากรรมที่ต้นเหตุ เพราะการลักขโมยส่วนใหญ่มาจากปัญหาความยากจนหรือการติดยา ดังนั้นต้องเน้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมผ่านการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการสร้างรัฐสวัสดิการ
- ควรมีการทบทวนปรัชญาในการจำคุก เพื่อเน้นความปลอดภัยของสังคมแทนการแก้แค้นลงโทษ เราต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกกรณี ควรปฏิรูประบบคุกเพื่อลดจำนวนนักโทษ และเพิ่มศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษ
- ต้องสร้างมาตรฐานความเท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม โดยเริ่มจากเมืองบน ต้องนำเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เคยทำผิดในคดีความรุนแรงกับประชาชน เช่น ในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๓๕ พฤษภาทมิฬ กรณีตากใบ ฯลฯ มาลงโทษ และให้อำนาจแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นผู้ฟ้องอาชญากรรมของรัฐให้ขึ้นศาล อดีตอาชญากรรมของรัฐควรถูกกีดกันไม่ให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งสาธารณะอีก
- ต้องมีสำนักงานดูแลสุขภาพและความปลอดภัยที่มีระบบบริหาร “สามส่วน” ประกอบด้วย (1)คนจากรัฐบาลส่วนกลางที่มาจากกาเลือกตั้ง (2)คนที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนที่เกี่ยวข้องที่ได้รับผลได้ผลเสีย และ(3)คนที่เป็นตัวแทนของสหภาพแรงงาน โดยที่ทั้งสามส่วนมีผู้แทนเท่ากัน สำนักงานนี้ต้องมีอำนาจและทรัพยากรเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับบริษัทหรือหน่วยงานของรัฐที่ละเมิดกฎระเบียบความปลอดภัยหรือทำลายสิ่งแวดล้อม

การปฏิรูปทหารเพื่อให้เผด็จการหมดสิ้น

- ประชาชนต้องสามารถตรวจสอบการทำงานของทหารได้ ควรลดงบประมาณทหารให้เหลือน้อยที่สุด ยกเลิกงบประมาณลับ เน้นกองกำลังอาสาสมัครของประชาชนแทนอุปกรณ์แพงๆ ในการทำสงคราม และการเกณฑ์ทหาร
- นายกรัฐมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้งควรเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ทหารไม่ควรมีสิทธิ์เป็นนายกรัฐมนตรี ทหารไม่ควรมีบทบาทอะไรทั้งสิ้นในการควบคุมหรือรักษาความสงบภายในประเทศ
- ทหารควรจำกัดบทบาทในการป้องกันประเทศ ไม่ควรมีตำแหน่งใดๆ ในรัฐวิสาหกิจ ระบบคมนาคม หรือสื่อ
- ต้องถอนทหารและตำรวจออกจากสามจังหวัดชายแดน เพื่อยุติสงครามและลดความรุนแรง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการแก้ปัญหาด้วยการเมืองสันติ

6. ประเทศไทยต้องเพิ่มสิทธิชุมชน เคารพวัฒนธรรมหลากหลาย ผ่านการยกเลิก

แนวคิดชาตินิยม

จะต้องลดอำนาจรัฐในการเข้ามาก้าวร้าวและครอบงำวิถีชีวิตปัจเจกบุคคลในเรื่องเชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือความเชื่อ

- ต้องยกเลิกกรอบคิดคับแคบแบบชาตินิยม ที่รัฐบังคับกลุ่มเอกราชและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสังคมที่ยอมรับความหลากหลายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ควรนำอุดมการณ์ที่เคารพศักดิ์ศรีมนุษย์เข้ามาใช้แทน
- ในรัฐธรรมนูญต้องเลิกใช้คำว่า “ปวงชนชาวไทย” หรือคำอื่นๆ ที่มีความหมายเหมือนกัน เพราะประเทศไทยประกอบไปด้วยหลายเชื้อชาติ
- ทุกคนที่เกิดในประเทศไทย ไม่ว่าจะภายใต้บริบทหรือเงื่อนไขใด ควรได้รับสิทธิที่จะเป็นพลเมืองไทยทันทีโดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเกิน 5 ปี ควรจะมีสิทธิ์ขอสัญชาติ และที่สำคัญควรจะได้รับบริการอำนวยความสะดวกเต็มที่ในการให้สัญชาติจากหน่วยงานของรัฐ
- ศาสนาต้องเป็นเรื่องส่วนบุคคล ทุกคนมีสิทธิจะนับถือศาสนาหรือไม่นับถือได้ หรือก่อตั้งนิกายใหม่ขึ้นมาอย่างเสรีได้ รัฐไม่ควรควบคุมศาสนาเลย แต่มีหน้าที่ปกป้องสิทธิของพลเมืองอย่างเต็มที่ ทุกศาสนาและความเชื่อต่างๆ ควรมีฐานะเท่าเทียมกัน
- ในกรณีเชื้อชาติ และภาษา ต้องเคารพในความแตกต่างในวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรง การดูถูกเหยียดหยาม โดยส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเรียนรู้และใช้ภาษาของตนเองและของถิ่นอื่นๆ ได้ รัฐต้องมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาภาษาของชนกลุ่มน้อย
- ควรส่งเสริมการใช้ภาษาราชการหรือภาษาทางการที่หลากหลาย เช่นการใช้ภาษาพื้นเมืองในส่วนต่างๆ นอกจากนี้ในเขตไหนที่มีประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมาก หน่วยราชการควรอำนวยความสะดวกโดยใช้ภาษาของประชาชนเหล่านั้น เช่นที่แม่สอดหรือที่อื่น เป็นต้น ผู้ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะต้องได้รับสิทธิและสวัสดิการเหมือนประชาชนสัญชาติไทย

ในกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการถอนทหารและตำรวจออกจากพื้นที่ ยกเลิกกฎหมายฉุกเฉิน และสร้างบรรยากาศสันติภาพและความมั่นใจเพื่อเดินทางแก้ปัญหาโดยประชาสังคมของคนในพื้นที่ ที่มีความคิดหลากหลาย การแก้ปัญหาภาคใต้ทำไม่ได้ ถ้ามีการตั้งเงื่อนไขรูปแบบการปกครองไว้ล่วงหน้าโดยรัฐ ต้องมีเสรีภาพเต็มที่ที่จะปกครองตนเองตามระบบประชาธิปไตยในรูปแบบใดๆ ก็ได้ นอกจากนี้การปกครองตนเองในรูปแบบหลากหลายควรเป็นสิทธิของพื้นที่อื่นๆ ในภาคอื่นๆ อีกด้วย เช่นในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น ชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ควรมีสิทธิออกกฎหมายเองตามประเพณีและความเชื่อที่หลากหลาย ถ้าไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน

การปฏิรูปการเมือง ต้องเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อพัฒนาสิทธิของคนชายขอบ หรือคนที่มีมุมมองต่างจากกระแสหลัก เพื่อสร้างเสรีภาพในสังคม ต้องมีการเคารพสิทธิในความเชื่อและวัฒนธรรม รวมถึงภาษา สังคมไทยควรจะทำให้ความเท่าเทียมกับวันสำคัญของศาสนาอื่นนอกเหนือจากศาสนาพุทธ และภาษาไทยไม่ควรจะเป็นภาษาประจำชาติ

เราต้องบังคับให้รัฐบาลยกเลิกความพยายามที่จะนิยาม “ความเป็นไทย” เพื่อให้มีการยอมรับความหลากหลาย นอกจากนี้ความเป็นธรรมและมนุษยธรรมควรสำคัญกว่า ข้ออ้างเรื่อง“ผลประโยชน์ของชาติ” เสมอ

7. พรมแดนรัฐชาติ และนโยบายระหว่างประเทศ ต้องสมานฉันท์พี่น้องเพื่อนบ้าน

ความคิดว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้” ซึ่งเขียนไว้ในมาตรา 1 ของรัฐธรรมนูญปี 40 เป็นอุปสรรคต่อการยอมรับความหลากหลายในสังคมที่มีอยู่จริง และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสังคมที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พรมแดนของประเทศควรจะเป็นแค่สิ่งที่กำหนดเขตการปกครองบริหารบ้านเมือง ไม่ควรจะเป็นกำแพงกั้นมิตรภาพระหว่างมนุษย์

- ควรยกเลิกการควบคุมการเข้าออกของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านใน ASEAN ซึ่งหมายความว่าไม่ต้องจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ ไม่ต้องควบคุมการเดินทาง และเลิกการเลือกปฏิบัติที่นำไปสู่การทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ควรมีการร่างกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิและสวัสดิการของผู้ลี้ภัยที่เข้ามาในดินแดนไทย ผู้ลี้ภัยควรได้รับสวัสดิการสาธารณสุขและการศึกษา ผู้ลี้ภัยไม่ควรต้องถูกกักกันในค่ายตามชายแดนหรือที่อื่น หรือถูกห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง นอกจากนี้ผู้ลี้ภัยต้องไม่ถูกบังคับส่งกลับโดยเฉพาะในกรณีประเทศของตนมีสงครามหรือปกครองด้วยระบบเผด็จการ
- ในสามจังหวัดชายแดนและส่วนอื่นๆ ของประเทศ ควรเพิ่มความร่วมมือข้ามพรมแดนในระดับประชาชน และควรพิจารณารูปแบบใหม่ๆ ในการปกครองที่ไม่เน้นรัฐรวมศูนย์ และไม่เน้นความศักดิ์สิทธิ์ของพรมแดน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่สงบในอดีต
- นโยบายการต่างประเทศ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เป็นผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำสนธิสัญญาการค้าเสรีกับต่างประเทศ การก่อสร้างสะพาน หรือการส่งทหารไปสนับสนุนมหาอำนาจ เป็นต้น

8. สิทธิเสรีภาพของประชาชนมีไม่ได้ ถ้าขาดสิทธิเสรีภาพทางเพศ

จะต้องลดอำนาจรัฐในการเข้ามาก้าวร้าวและครอบงำการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลในเรื่องเพศและวิถีชีวิตทางเพศ

- ต้องปกป้องและต่อยอดพัฒนา มาตราที่เน้นความเสมอภาคระหว่างเพศในรัฐธรรมนูญปี ๔๐ เพื่อเป็นมาตรฐานทางสังคมในการห้ามการเลือกปฏิบัติ

- ควรมีการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนค่านิยมในประเด็นเพศ ซึ่งมีผลในการทำให้สตรีเป็นพลเมืองชั้นสอง ข้อเสนอหรือรูปธรรมที่ควรรณรงค์ เช่น
  - ควรยกเลิกกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งส่งเสริมกรอบจารีตเรื่องครอบครัว ที่ทำให้ผู้หญิงถูกมองว่ามีบทบาทหลักในการรับผิดชอบงานครอบครัว และบทบาทของในสังคมภายนอก นอกจากนี้กรอบคิดเรื่อง “ชายหญิง” ในครอบครัวทำให้คนรักเพศเดียวกันถูกกดขี่อีกด้วย ในขณะเดียวกันรัฐไม่ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกวดนางงาม ซึ่งทำให้ผู้หญิงถูกมองว่าเป็น “ก้อนเนื้อ”
  - ไม่ควรมีการรวบประเด็นผู้หญิงกับเรื่องเด็กและครอบครัวในลักษณะที่ลดหรือละเลยสิทธิของผู้หญิง เพราะผู้หญิงเป็นผู้ใหญ่ที่ต่อสู้ได้ ส่วนเด็กเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลจากสังคม
  - ควรยกเลิกการควบคุมศาสนาโดยรัฐ เพื่อให้ผู้หญิงเลือกที่จะนับถือศาสนาในรูปแบบหลากหลายรวมถึงสิทธิในการบวช
  - ควรยกเลิก “หัวหน้าครอบครัว” ซึ่งที่ผ่านมามักหมายถึงผู้ชาย ต้องเปลี่ยนมาเน้นผู้ที่มีบทบาทจริงในการรับผิดชอบครอบครัว ไม่ว่าจะมีการจดทะเบียนสมรสหรือไม่ และไม่ว่าจะเป็เพศใด ซึ่งจะช่วยปัญหาของผู้ปกครองเดี่ยวที่ต้องดูแลลูก
- ต้องมีการผลักดันสิทธิเหนือเนื้อตัวร่างกาย
  - ที่สำคัญมากคือสิทธิของผู้หญิงที่จะเลือกทำแท้งหรือไม่ หรือเลือกคุมกำเนิดหรือไม่ โดยรัฐและศาสนาไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว แต่รัฐต้องอำนวยความสะดวกตามการตัดสินใจของสตรี
  - สิทธิที่จะทำงานในสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้หญิง โดยเฉพาะผู้หญิงที่ตั้งท้อง
  - สิทธิที่จะปลอดภัยจากการทำร้ายภายในครอบครัว และในสังคมโดยรวม
  - สิทธิของผู้หญิงที่จะรับการดูแลโดยสังคมในเรื่องโรคประจำตัวเฉพาะของผู้หญิง เพราะบ่อยครั้งโรคภัยไข้เจ็บของผู้หญิงมักถูกให้ความสำคัญน้อยลง
  - สิทธิของผู้หญิงที่จะประกอบอาชีพบริการทางเพศ โดยรัฐไม่เข้ามาก้าวร้าว รีดไถ หรือกดขี่ หญิงบริการทางเพศควรถูกมองว่าเป็นกรรมมาชีพ ควรมีสติในการตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิที่จะเป็นสมาชิกโครงการประกันสังคม
- ควรมีมาตรการพิเศษ ที่เลือกปฏิบัติเพื่อเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิง (positive discrimination) ซึ่งเป็นมาตรการชั่วคราว เช่นการกำหนดสัดส่วนของผู้แทนที่ควรเป็นผู้หญิง หรือสัดส่วนผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งในระดับต่างๆ เป็นต้น
- พลเมืองควรมีสติเสรีภาพในการเลือกความสัมพันธ์ทางเพศตามรสนิยมส่วนตัว คนรักเพศเดียวกันควรมีสติที่แต่งงานและสิทธิอื่นๆ เหมือนคู่รักที่เป็นเพศตรงข้าม

9. สื่อสารมวลชนต้องไม่ผูกขาดโดยรัฐ ทหาร หรือธุรกิจ

ควรตั้ง**สถาบันสื่อสาธารณะ** ไม่ให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล กองทัพ และบริษัทเอกชน ควรใช้เงินภาษีของประชาชนเพื่อเป็นงบประมาณการทำงานของสถาบันสื่อสาธารณะนี้ โดยไม่มีการโฆษณา เพราะในอดีตการใช้งบประมาณโฆษณาเป็นวิธีกุมสื่อของกลุ่มทุนวิธีหนึ่ง และต้องมีการบริหารโดยใช้ระบบสามส่วนที่กล่าวถึงไปแล้ว คือ ประกอบไปด้วยตัวแทนของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ตัวแทนของผู้ที่เกี่ยวข้องเช่นศิลปิน ผู้ทำรายการ ผู้แทนชุมชน ฯลฯ และตัวแทนของสหภาพแรงงาน

สื่อทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต ไม่ควรมีการเซ็นเซอร์หรือปิดโดยรัฐ แต่อย่างไรก็ตาม ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อทุกรูปแบบ เช่น วิทยุชุมชน อินเทอร์เน็ต สิ่งตีพิมพ์ โทรทัศน์

สังคมต้องสามารถพูดถึงและตรวจสอบทุกสถาบันในสังคม ดังนั้นต้องยกเลิกกฎหมายหมิ่นเดชาณุภาพ และต้องยกเลิกการใช้กฎหมายอาญาในการฟ้องหมิ่นประมาท เพื่อคุ้มครองพลเมืองที่วิจารณ์บุคคลสาธารณะ เช่นนักการเมือง รัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีเป็นต้น

10. เราต้องเร่งปกป้องสิ่งแวดล้อมและสร้างระบบยั่งยืน

ระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน และความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ สร้างปัญหาจากการทำลายสิ่งแวดล้อม เราอยู่ในสังคมที่ไม่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน และทุกวันนี้เราเริ่มเห็นปัญหาโลกร้อนที่มาจากการใช้เชื้อเพลิงคาร์บอน

การปฏิรูปสังคมต้องเน้นการผลิตพลังงานไฟฟ้าในรูปแบบทางเลือกใหม่ ที่ไม่สร้างหนี้สินกับประเทศ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ทำกินของประชาชน ต้องมีการอุดหนุนพลังงานแสงแดดและพลังงานจากลม โดยมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะเพิ่มสัดส่วนไฟฟ้าที่ผลิตจากแหล่งเหล่านี้ในปริมาณเท่าใดภายในระยะเวลาเท่าใด เราต้องคัดค้านการขยายวิธการผลิตพลังงานที่ขัดต่อผลประโยชน์คนจนเช่นการสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น และเรามีจุดยืนชัดเจนที่คัดค้านการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ เพราะพลังงานนิวเคลียร์อันตรายต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมและยังผูกพันกับการสร้างอาวุธอีกด้วย

ต้องมีการอุดหนุนระบบขนส่งมวลชนคุณภาพดี เช่นระบบรถไฟ แทนที่จะเน้นยานยนต์ส่วนตัวที่สร้างอันตรายบนท้องถนนและทำลายสิ่งแวดล้อม การคมนาคมระหว่างเมืองต่างๆต้องเน้นรถไฟสมัยใหม่แทนรถบรรทุกหรือเครื่องบินซึ่งเปลืองทรัพยากรและทำลายระบบนิเวศน์

ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ต้องเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นป่าหรือทะเล ประชาชนต้องกำหนดว่าเขตใดควรอนุรักษ์และการอนุรักษ์ควรกระทำในรูปแบบไหนด้วย ไม่ใช่ว่ากรมป่าไม้หรือรัฐบาลกลางประกาศเขตอนุรักษ์โดยไม่ฟังเสียงประชาชน

พืชและสัตว์ GMO ควรมีการควบคุมอย่างเคร่งครัดโดยประชาชน โดยเฉพาะขบวนการเกษตรกรและองค์กรอื่น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการผูกขาดอำนาจโดยบริษัทใหญ่และการทำลายสิ่งแวดล้อม ภัยจากไข้หวัดนก โรควัวบ้า และปัญหาสารพิษ ซึ่งให้เห็นว่าการผลิตอาหารในระบบอุตสาหกรรมของกลุ่มทุนใหญ่ในภาคเกษตร ได้สร้างปัญหาให้ประชาชน ดังนั้นต้องมีการพัฒนาเกษตรทางเลือก

11. ก้าวต่อไปด้วยการสร้างพลังภาคประชาชนผ่านพรรคและขบวนการเคลื่อนไหว

ถ้าจะผลักดันการปฏิรูปสังคม เราต้องเสริมสร้างพลังของภาคประชาชน ซึ่งเป็นพลังเดียวที่สามารถขยายพื้นที่ประชาธิปไตย และเป็นธรรม เราต้องมีการขยายสิทธิในการรวมตัวกันของภาคประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีการลดข้อจำกัดในการก่อตั้งสหภาพแรงงานในสถานที่ทำงาน เช่นกฎหมายที่ระบุว่าสหภาพแรงงานต้องจดทะเบียน กฎหมายที่ห้ามการตั้งสหภาพแรงงานในภาคเกษตร ในแวดวงข้าราชการ ในมหาวิทยาลัยเอกชน และกฎหมายที่กีดกันสิทธิการตั้งสหภาพของแรงงานข้ามชาติ หรือผู้บริการทางเพศ เราต้องสนับสนุนอำนาจการต่อรองกับนายจ้างของสหภาพแรงงานซึ่งรวมถึงสิทธิในการนัดหยุดงานอย่างเสรีด้วย เพราะถ้าขาดสิทธิการนัดหยุดงานจะไม่มีอำนาจต่อรอง

ประชาชนในชนบทต้องมีสิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกัน และต้องสามารถสร้างขบวนการเคลื่อนไหวโดยปราศจากการข่มขู่ ปรามปราม หรือการสกัดกั้นโดยภาครัฐ และที่สำคัญพอๆ กัน เราต้องต่อสู้เพื่อสิทธิที่จะประท้วงอย่างเสรีตามท้องถนน ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีความชอบธรรม

ในเรื่องการเมืองต้องมีการยกเลิกการจำกัดสิทธิในการตั้งพรรคการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งทุกวันนี้กระทำการกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ นานา ไม่ควรจะมีการจดทะเบียนพรรคการเมือง แค่ว่าเจตนาที่พอ กฎหมายเลือกตั้งต้องมีการแก้ไข โดยยกเลิกการลงคะแนนเสียงตามทะเบียนบ้านและเปลี่ยนไปลงคะแนนเสียงในเขตที่อยู่อาศัยประจำวัน ซึ่งจะสะท้อนลักษณะความเป็นจริงของการอยู่อาศัยของคนเมือง นอกจากนี้ต้องยกเลิกกฎหมายที่ระบุว่า สส. ต้องจบปริญญาตรี และ สส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง ถ้าจะมีวุฒิสภา ซึ่งอาจไม่จำเป็น ควรเปลี่ยนกฎหมายให้ผู้ลงสมัครหาเสียงและสังกัดพรรคได้อย่างเปิดเผย แทนที่จะสร้างนิยามว่าวุฒิสภา “ปลอดการเมือง” นอกจากนี้ผู้แทนของประชาชน เช่น ส.ส. ควรได้รับเงินเดือนและสวัสดิการเท่ากับเงินเดือนและสวัสดิการเฉลี่ยในสังคม ไม่ใช่ให้ ส.ส. เป็นอภิสิทธิ์ชน

องค์กรอิสระหลายองค์กรอาจจะยกเลิกไปได้เพราะไม่เคยสะท้อนเสียงของประชาชน และไม่สามารถทำหน้าที่อย่างที่น่าเชื่อถือ แต่ถ้าจะคงไว้ในกรณีองค์กรสิทธิมนุษยชน หรือองค์กรเลือกตั้ง ต้องประกอบไปด้วยผู้แทนของสาขาอาชีพต่างๆ ตามความเป็นจริงในสังคมไทย ดังนั้นประมาณ 40% ต้องเป็นกรรมาชีพ 40% ต้องเป็นเกษตรกร เป็นต้น

ประวัติศาสตร์สอนให้เราเข้าใจดีว่ารัฐธรรมนูญไม่ใช่หลักประกันอะไรในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเป็นธรรม แต่อย่างน้อยที่สุด ถ้ามีรัฐธรรมนูญที่สนับสนุนหรือร่างโดยภาคประชาชน รัฐธรรมนูญนั้นต้องมีสภาพเหนือกฎหมายลูกทั้งหมด และต้องบังคับใช้โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความมั่นคงของชาติหรือข้ออ้างอื่นๆ

การเรียนรู้จากภาคประชาชนสากล

พรรคแนวร่วมภาคประชาชนมองว่าในการผลักดันการปฏิรูปสังคมและการเมืองของภาคประชาชนในประเทศไทย เราควรศึกษากระบวนการในประเทศอื่นด้วย เช่น

1. ข้อเสนอเรื่อง “รัฐบาลปฏิวัติชั่วคราว” (Transitional Revolutionary Government) ของ Laban ng Masa (แนวร่วมมวลชนต่อสู้) ประเทศฟิลิปปินส์
2. “กรรมการชุมชน” ในประเทศ Venezuela ภายใต้กระบวนการปฏิวัติสังคมของ ฆูโก ชาเวซ ซึ่งประกอบไปด้วยสามส่วนคือ คณะกรรมการที่ออกกฎระเบียบในชุมชน ธนาคารชุมชนซึ่งใช้เงินรัฐในการพัฒนาชุมชน และคณะกรรมการควบคุมสังคมซึ่งดูแลตรวจสอบสององค์กรแรก ทั้งสามส่วนประกอบไปด้วยผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งและผู้แทนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งกระบวนการนี้มีเป้าหมายเพื่อลดอำนาจของข้าราชการในรัฐเก่า
3. การบริหารชุมชนของ Zapatista ใน Mexico
4. การสร้างรัฐสวัสดิการในยุโรปตะวันตกหลังสงครามโลก
5. การสร้างพรรคการเมืองของภาคประชาชนแบบใหม่ในอังกฤษ เยอรมัน บราซิล และเกาหลีใต้
6. การปฏิรูปการเมืองในเอกวาดอร์และเนปาล

เลี้ยวซ้าย
พรรคแนวร่วมภาคประชาชน
พฤษภาคม ๒๕๕๐